

2. Рейнольдс Г. Презентация в стиле Дзен: дизайн, разработка, проведение и примеры. М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2009. 240 с.

3. Дуарте Н. Slide:ology. Искусство создания выдающихся презентаций. М.: Манн, Иванов и Фербер. 2012. 288 с.

4. Новиков А. Сейчас многие носят одежду так, как раньше слушали Doors. URL: <http://os.colta.ru/media/advertising/details/34377/>

5. Макгоуэн Б., Боумэн А. Идеальный слог. Что и как говорить, чтобы вас слушали. URL: <http://readli.net/chitat-online/?b=393182&pg=5>.

6. Кеннеди Д. Как преуспеть в бизнесе, нарушая все правила: руководство для предпринимателей. URL: <https://profilib.net/chtenie/29555/den-kennedi-kak-preuspet-v-biznese-narushaya-vse-pravila-rukovodstvo-dlya-predprinimateley-18.php>.

УДК 378.14

МОДЕЛЬ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Воловник В.Є., к. пед. н., доцент,
професор кафедри інженерної механіки
Військова академія (м. Одеса)

Маслій О.М., к. пед. н., старший науковий співробітник,
заступник начальника академії з навчальної роботи
Військова академія (м. Одеса)

У статті порушено проблему пошуку нової теоретичної моделі впровадження у навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів інноваційних педагогічних технологій і методик. Значну увагу приділено їх сумісності з особливостями організації освітньої діяльності в навчальних закладах провідних країн-членів НАТО.

Ключові слова: педагогічне моделювання, організація освітньої діяльності, інноваційні педагогічні технології, вищий військовий навчальний заклад, педагогічна логістика, методики НАТО.

В статье затронута проблема поиска новой теоретической модели внедрения в учебно-воспитательный процесс высших военных учебных заведений инновационных педагогических технологий и методик. Значительное внимание уделено их совместимости с особенностями организации образовательной деятельности в учебных заведениях стран-членов НАТО.

Ключевые слова: педагогическое моделирование, организация образовательной деятельности, инновационные педагогические технологии, высшее военное учебное заведение, педагогическая логистика, методики НАТО.

Volovnyk V.Ye., Maslii O.M. MODEL OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER MILITARY EDUCATION INSTITUTIONS

The article raises the problem of finding a new theoretical model for the introduction of innovative pedagogical technologies and methods in the educational process of higher military educational institutions. Considerable attention is paid to their compatibility with the peculiarities of educational process in educational institutions of leading NATO countries.

Key words: pedagogical modeling, organization of educational process, innovative pedagogical technologies, higher military educational institution, pedagogical logistics, NATO methodology.

Постановка проблеми. Стратегічні й оперативні цілі та завдання оборонної реформи, зазначені у Стратегічному оборонному бюлетені України [1], щодо вдосконалення системи військової освіти та підготовки кадрів, одним із завдань якого є підвищення ефективності системи військової освіти завдяки практичному спрямуванню навчання, використанню в навчальному процесі передових методик підготовки

збройних сил держав – членів НАТО, зумовили актуалізацію проблеми впровадження в навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ) України інноваційних педагогічних технологій і методик, сумісних з особливостями організації освітньої діяльності в навчальних закладах провідних країн-членів НАТО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що питаннями впроваджен-

ня інноваційних педагогічних технологій як якісно нової сукупності форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, що приносить суттєві зміни в результат освітнього процесу, займалося багато педагогів-дослідників (І. Волощук, В. Давидов, Г. Данилова, А. Дахін, В. Загвязінський, З. Курлянд, А. Нісімчук, О. Новіков, О. Пехота, Л. Пироженко, І. Підласий, О. Пометун, Л. Романишина, О. Савченко, Н. Талізін, А. Хуторський, І. Якимська, В. Якунін та інші), зокрема військових (О. Бойко, В. Іщенко, В. Лігоцький, М. Науменко, М. Нещадим, Ю. Приходько, Ю. Сердюк, В. Спірідонова, О. Торічний, І. Хорев, В. Чабаненко, В. Ягунов та інші). У підготовці військовослужбовців використовуються сучасні технології програмованого, модульного та дистанційного навчання, комп'ютерні (інформаційні) та мультимедійні технології. Щодо адаптації та впровадження в освітній процес ВВНЗ технологій і методик, застосовуваних у військових навчальних закладах країн-членів НАТО, то основні пропозиції дослідників стосуються вдосконалення навчальних програм, збільшення кількості навчальних годин із вивчення іноземних мов і загальновійськової підготовки, з питань відновлення технічної готовності озброєння та військової техніки, збільшення частки практики й стажування у військах, модернізації матеріально-технічної бази ВВНЗ, а також поетапного введення в навчальний процес спеціалізованої документації за стандартами НАТО. Проте загальна теоретична модель впровадження інноваційних педагогічних технологій у ВВНЗ як цілісна система, адаптована до освітньої діяльності в навчальних закладах країн-членів НАТО, ще не була предметом окремих досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення моделі впровадження інноваційних педагогічних технологій (далі – ІПТ) і методик у навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів як цілісної системи, адаптованої до сучасного досвіду організації освітньої діяльності в навчальних закладах провідних країн-членів НАТО, та аналіз її складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час розроблення моделі застосовувався метод наукового педагогічного моделювання, за яким модель (з лат. – зображення) розглядається як схема будь-якого об'єкта або процесу, що використовується як його спрощена заміна; як допоміжний об'єкт, обраний чи перетворений людиною в пізнавальних цілях, що дає нову інформацію про основний об'єкт. Цей метод спирається на специфічний вид

порівняння – аналогію, за яким визначається подібність явищ, еквівалентність одного об'єкта щодо другого, відкривається можливість переносу інформації з аналогії від моделі до прототипу [2, с. 55].

Отже, моделювання засновано на подібності систем або процесів. Однак ступінь повноти подібності моделі об'єкта найчастіше є не повною, а частковою, адже, як відомо, процеси в педагогічних системах мають ймовірнісний характер і піддаються моделюванню тільки під час введення низки різного роду припущень [3, с. 42]. Відтак треба мати на увазі, що під час формування моделей упровадження конкретних ІПТ може існувати ймовірність створення хибних моделей і на практиці реальні процеси можуть пройти дещо інакше.

Розроблення досліджуваної моделі як цілісної системи потребує встановлення змісту, який вкладається в поняття «система», у контексті цілей роботи.

Система (від грецьк. – ціле, складене з частин (підсистем, елементів); поєднання), за «Великим тлумачним словником сучасної української мови», розглядається як «сукупність яких-небудь елементів, одиниць, частин, об'єднаних за спільною ознакою, призначенням» [4, с. 1126].

В основу створення досліджуваної моделі як цілісної системи нами було покладено принцип «J-структурування», що існує в усіх країнах НАТО, вважається оптимальним для систем військового управління та, відповідно, у якому відбувається чіткий поділ за функціями.

Як зазначено в інтерв'ю виданню «Новое время» 23 червня 2016 р. Міністра оборони України Степана Полторака, «J-структура» – це система, яка прийнята в арміях країн НАТО: управління, забезпечення, організація. Вона дає можливість швидко та правильно приймати рішення [5].

Метою розробленої нами моделі впровадження ІПТ у навчально-виховний процес ВВНЗ, наведеної на рис. 1, є зазначені у Стратегічному оборонному бюлетені України [1] оперативні цілі щодо вдосконалення системи військової освіти та підготовки кадрів, які досягаються через виконання низки завдань, зокрема щодо підвищення ефективності системи військової освіти завдяки практичному спрямуванню навчання, впровадженню в навчальний процес передових методик підготовки збройних сил держав-членів НАТО, а також приведення якості підготовки (перепідготовки) та підвищення кваліфікації військових фахівців у відповідність із потребами сил оборони з урахуванням досвіду АТО, бойових дій і між-

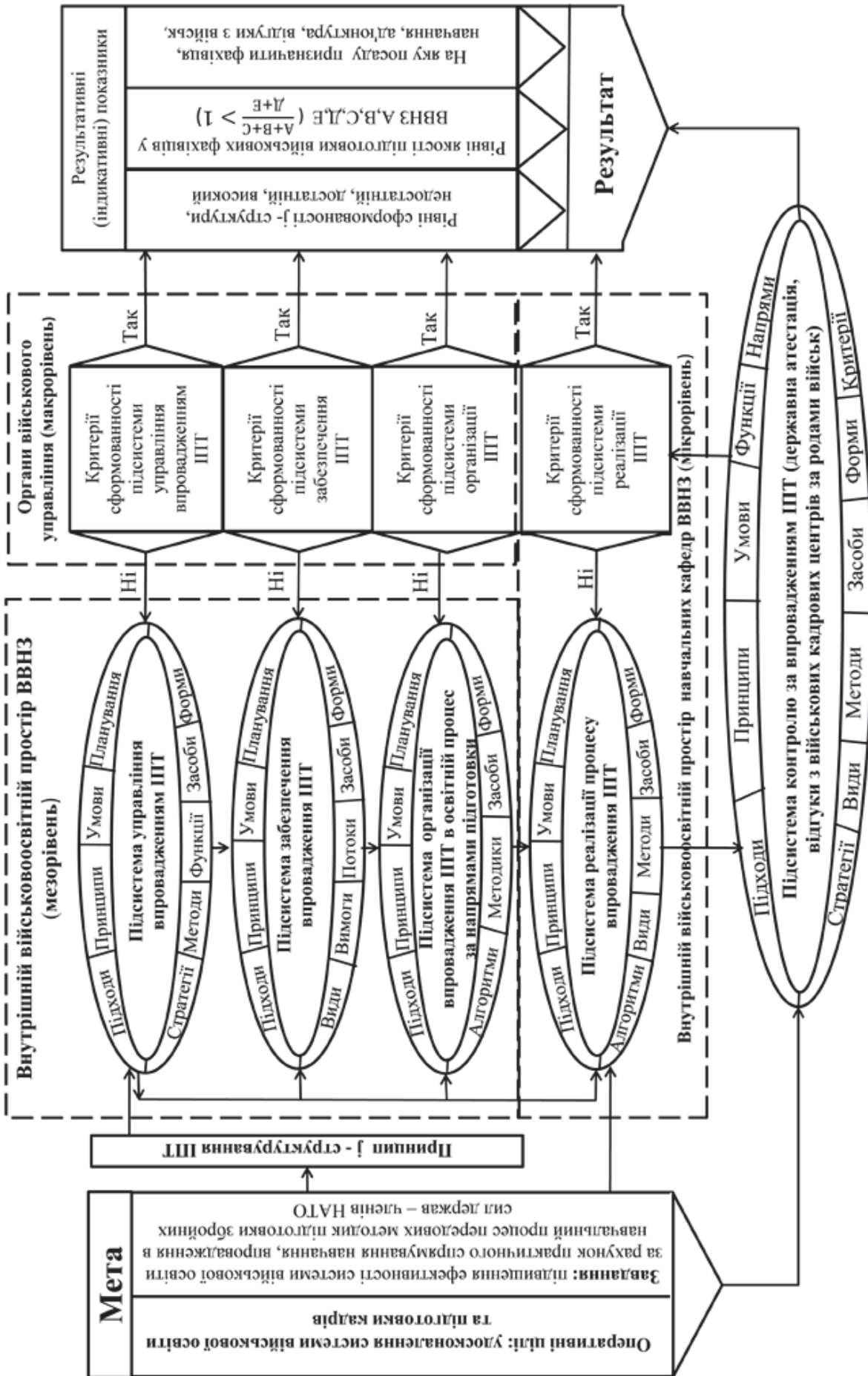

Рис. 1. Теоретична модель управління ІПТ у ВВНЗ як цілісна система

народних операцій із підтримання миру та безпеки.

Модель охоплює три рівні військово-освітнього простору (макро-, мезо- та мікрорівні), містить загальну мету, J-структурований процес впровадження ІПТ, що складається із п'яти підсистем (управління, забезпечення, організації, реалізації та контролю за впровадженням ІПТ), результат, що встановлюється за індикативними показниками, та зворотні зв'язки.

Кожна підсистема моделі містить конкретну (локальну) мету, яка виступає складовою частиною загальної мети, підходи, принципи, умови, етапи планування, алгоритми, стратегії, а також методи, види, форми та засоби, що використовуються в межах цієї підсистеми.

Підсистема контролю за впровадженням ІПТ також передбачає коригування інших підсистем за визначеними зворотними зв'язками відповідно до встановлених критеріїв сформованості цих підсистем, зокрема за результатами державної атестації, а також за результатами аналізу відгуків на випускників ВВНЗ із військових кадрових центрів за родами військ.

Критерії сформованості підсистем встановлюються на макрорівні військово-освітнього простору – рівні органів військового управління як замовників (стейкхолдерів) високоякісної підготовки майбутніх військових фахівців.

Мезорівнем внутрішнього військово-освітнього простору ми вважаємо рівень ВВНЗ, а мікрорівнем – військово-освітнє середовище навчальних кафедр.

Теоретичні основи кожної підсистеми моделі будуються на засадах загальних (універсальних) педагогічних підходів, як-от: системного, концептуального, логістичного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного, синергетичного та акмеологічного підходів, які передбачають низку відповідних принципів. Практична складова кожної підсистеми моделі має конкретні особливості планування та використання стратегій, методик, методів, алгоритмів, форм і засобів, визначення яких залежить від цієї підсистеми та ІПТ, що впроваджується.

Концептуальний підхід, використаний у дослідженні, – це підхід із позицій Концепції підготовки Збройних сил України, підготовленої відповідно до Воєної доктрини-2015 [6]. Цей підхід під час впровадження ІПТ ґрунтується на таких принципах: професійної спрямованості, науковості, систематичності та послідовності, доступності, наочності, індивідуального підходу й комплексності під час формування в майбутніх військових фахівців певних

компетентностей (фахових здібностей), максимального наближення умов навчання до обстановки реальних бойових дій.

Компетентісний підхід у впровадженні ІПТ передбачає трирівневу ієрархію компетентностей (ключові, загальнопредметні та предметні) і базується на принципі фундаменталізації військової освіти, що відбивається в обов'язковій умові органічного взаємозв'язку вищої військової та вищої цивільної освіти, як це відбувається у вищому військовому училищі Вест-Пойнт (США), і принципі адаптації військової освіти до вимог і потреб суспільства, що практично реалізується шляхом залучення до викладання й оцінювання результатів навчання у ВВНЗ фахівців із досвідом АТО, а також залучення курсантів до наукової діяльності.

Акмеологічний підхід передбачає формування моделі впровадження ІПТ у ВВНЗ на пріоритеті та органічному поєднанні основних акмеологічних принципів (трьох «П», за Г. Даниловою): професіоналізму, порядності, патріотизму, що є дуже важливим саме для майбутніх військових фахівців.

Синергетичний підхід до процесу формування моделі впровадження ІПТ спрямовує його на самоорганізацію, комунікативність, емерджентність (цілісність).

Дуже важливим, на нашу думку, у формуванні підсистеми управління впровадженням ІПТ цієї моделі є логістичний підхід, або підхід із позицій педагогічної логістики.

Логістичний підхід на сучасному етапі світового розвитку розглядається багатьма вченими як новий стратегічний напрям забезпечення ефективності організаційно-управлінських процесів і систем та практичний інструмент їх удосконалення [3, с. 8; 7, с. 5].

За термінологією освітньої логістики [8], педагогічне поле (у нашому дослідженні – військово-освітній простір) складається з таких потоків: знань, навчання, психологічного та фізичного (для військових) здоров'я, інформаційних потоків і потоків обладнання (забезпечення матеріально-технічної бази навчання сучасними зразками озброєння та військової техніки – для військових). Означені потоки й утворюють логістичні ланцюжки навчально-виховного процесу ВВНЗ.

Логістичний підхід у більш вузькому сенсі полягає в розробленні оптимізаційних методів навчання для вирішення ряду практичних завдань. До таких завдань треба віднести оптимізацію структури навчального матеріалу, проектування, планування, діагностування та контроль якості підготовки курсантів, що вирішуються як на мезорівні

військовоосвітнього простору, тобто в межах підсистем управління, забезпечення й організації впровадження ІПТ у ВВНЗ, так і на мікрорівні військовоосвітнього простору, тобто в межах підсистеми реалізації процесу впровадження ІПТ під час викладання навчальних дисциплін на кафедрах ВВНЗ, навіть на кожному окремому занятті кожним окремих викладачем.

Варто також зазначити, що саме логістичний підхід певною мірою містить у собі окремі положення системного, синергетичного, компетентнісного й особистісно-орієнтованого підходів, що відбивається у змісті його провідних принципів і концептуальних положень.

До принципів і концептуальних положень логістики, що покладені в основу логістичного підходу до управління впровадженням ІПТ у ВВНЗ, можна віднести такі принципи:

- системності, згідно з яким процес впровадження ІПТ розглядається як цілісна адаптивна логістична педагогічна система;

- функціональності, за яким специфіка цієї системи визначається домінуючими функціями (навчання, виховання, формування та розвиток ключових компетенцій майбутнього військового фахівця), а зворотний зв'язок забезпечується функціями контролю й оцінки якості його підготовки та рівня цих компетенцій;

- інтеграції та інтегрального визначення цілей навчання під час впровадження ІПТ, які обумовлюють дидактичну інтеграцію навчальних дисциплін, розроблення інтегрованих модульних курсів підготовки майбутніх військових фахівців і на цій основі визначення їхніх ключових компетенцій, на формування яких спрямовуються ІПТ;

- принципи «точно в термін» (JIT – just in time), за яким оптимізуються логістичні ланцюжки навчального процесу ВВНЗ, і «джит-надійності» (JIT–reliability), який базується на здатності системи до самоорганізації і в освіті являє собою спосіб підвищення надійності функціонування педагогічної системи шляхом резервування інформації, тобто наявності надлишкової інформації (резервів), що треба закладати у зміст і методику впровадження ІПТ;

- принцип вирішення інформаційних проблем шляхом стандартизації даних відповідно стандартам НАТО;

- принцип пріоритету потреб тих, хто навчається (курсантів, слухачів), і потреб ринку праці, який означає пріоритет їхніх потреб в аспекті майбутнього працевлаштування, можливості бути мобільними на ринку праці, що також зумовлює обов'язковість взаємозв'язку вищої військової та вищої цивільної освіти відповідно до стан-

дартів підготовки офіцерського складу в США;

- принципи орієнтації на кінцевий результат, взаємодії всіх компонентів логістичної системи та координації дій спеціалістів різних підрозділів, які беруть участь в управлінні потоковими процесами, що загалом обумовлюють охоплення інноваційними педагогічними технологіями якомога більшої кількості ланок логістичних ланцюжків військовоосвітнього простору з акцентом на прогнозований кінцевий результат, котрий фіксується в досягненні майбутніми військовими фахівцями заданої якості підготовки та рівня сформованості ключових компетенцій;

- принцип варіативності стратегій, методів і методик управління розробленням і впровадженням ІПТ у НВП ВВНЗ та оцінки якості підготовки й рівня сформованості ключових компетенцій майбутніх військових фахівців.

Стратегії управління в логістиці найчастіше класифікуються дослідниками за двома основними категоріями: «ті, що виштовхують, штовхають», або «push–стратегії», і «ті, що тягнуть», або «pull–стратегії» [7, с. 26].

Закордонними фахівцями провідних країн розроблено та впроваджено декілька різних систем управління, що ґрунтуються на цих стратегіях. Під час використання push–стратегій потоки виштовхуються адресатам суворо за розпорядженням (командою), що надходить із центру управління, або за певною програмою, завчасно розробленою центром управління. Під час pull–стратегій, тобто витягувальних, тягнучих, центр управління не встановлює поточних завдань і практично не втручається в інформаційний і матеріальний потокообмін, що здійснюється за замовленням адресатів у міру необхідності, яка визначається самими керованими адресатами, тобто окремих програми розробляються відповідно до розміру кожного їхнього замовлення. Основною функцією центру управління витягувальних систем є постановка завдання перед кінцевою ланкою логістичного ланцюжка [7, с. 27].

Зрозуміло, що push–стратегії управління характерні для суворо централізованих систем із високим рівнем стратегічного управління, тоді як pull–стратегії є деякою мірою децентралізованими, у яких забезпечується підвищення рівня оперативного-тактичного управління.

Отже, загалом стратегії, методи й методики управління впровадженням ІПТ, застосовуваних у навчальних закладах провідних країн-членів НАТО, можна класифікувати за двома основними напрямками: «виштовхувальні», або «push–методи», і «витягуваль-

ні», або «pull-методи», кожний з яких має власні переваги та недоліки, що обумовлюють особливості їх застосування.

Загально визнано, що науковці розглядають навчання як процес управління (А. Дахін, І. Підласий, Н. Тализіна, В. Якунін та інші).

Зважаючи на це, можна дійти висновку, що відповідні зазначеним стратегіям push – і pull-методи можливо використовувати як на мезорівні військовоосвітнього простору в межах підсистеми управління впровадженням ІПТ, як описано вище, а також підсистем забезпечення й організації впровадження ІПТ, так і на мікрорівні в межах підсистеми реалізації ІПТ під час викладання навчальних дисциплін на кафедрах ВВНЗ, навіть на кожному окремому занятті, де впроваджується ІПТ.

Наприклад, на мікрорівні в межах підсистеми реалізації ІПТ під час використання push-методу викладач виступає організатором і проміжним (між керівництвом ВВНЗ і курсантами) центром управління процесом навчання, джерелом знань, яке передає («виштовхує») велику за обсягом інформацію великій кількості курсантів за короткий час, особливо, якщо згідно з ІПТ інформація виштовхується у структурованому вигляді. Обсяг інформації залежить від програми навчання, розробленої в центрі управління. Співпраця викладача з кожним курсантом за push-методу досить обмежена. Ступінь диференціації навчання також досить невеликий, однак найбільш сильні курсанти можуть навчатися за посиленою програмою, затвердженою центром управління.

Діяльність курсантів за push-методу реалізації ІПТ відносно пасивна, оскільки вони не приймають важливих рішень щодо процесу навчання, особливо щодо темпу власного навчання, перевищення якого викладачем означає вилучення слабких курсантів із процесу навчання, а зниження – вилучення сильних курсантів. Під час використання push-методу колективна взаємодія та спілкування курсантів у процесі навчання значно обмежені, навіть практично відсутні. Проте розвиваються пізнавальні вміння слухати, сприймати та конспектувати велику кількість інформації та відтворювати її.

Під час використання pull-методу за реалізації ІПТ викладач виступає насамперед координатором, а організує процес тільки тією мірою та щодо того обсягу інформації, яка замовляється курсантами. Посилюється диференціація та індивідуалізація навчання й особистісна орієнтованість навчання. До того ж за pull-методом однаково можливі й групові (колективні), і попарні, й

індивідуальні форми та способи організації навчання. Широко використовуються індивідуальні програми навчання. Підвищується роль викладача як фалісатора дискусій у разі групової форми навчання та консультанта в разі індивідуальної підготовки. Однак на вивчення курсантами порівняно невеликого обсягу інформації може витрачатися досить значний час.

Діяльність курсантів за pull-методу реалізації ІПТ досить активна; приймання ними рішень щодо процесу підготовки відносно самостійне, внаслідок чого підвищується їхня відповідальність. Pull-метод потребує й високої дисциплінованості курсантів. Між викладачем і курсантами утворюються партнерські взаємостосунки. У разі індивідуального навчання його темп визначається за власним рішенням курсанта. За групової форми темп навчання залежить від лідерів групи, одним з яких повинен бути викладач. Активна колективна взаємодія та міжособистісне спілкування й взаємонавчання курсантів. Розвиваються пізнавальні вміння, навички здобування та використання інформації, її аналізу й синтезу, соціальні здатності та громадянська позиція.

Підсистема забезпечення впровадження ІПТ у ВВНЗ має передбачати, на нашу думку, такі види забезпечення:

- фінансове забезпечення, яке, з одного боку, потребує режиму економії, а з іншого боку, повинно бути достатнім для якісної підготовки військових кадрів;

- матеріально-технічне – забезпечення навчального процесу новими сучасними зразками озброєння та військової техніки (ОВТ), що використовується в армії НАТО; сучасною комп'ютерною технікою, засобами зв'язку тощо, іншим матеріально-технічним оснащенням для модернізації матеріально-технічної бази ВВНЗ за стандартами НАТО, відновлення технічної готовності ОВТ та якісного проведення всіх видів навчальних занять;

- просторове – забезпечення вимог щодо навчальних і навчально-виробничих приміщень, території й інфраструктури ВВНЗ, полігонів, навчально-тренувальних комплексів, комунікацій; можливість їх розширення;

- кадрове – забезпечення, що передбачає кваліфікаційний склад військових керівників і науково-педагогічних працівників, їхню готовність і здатність адаптуватися до змін системи та цілей навчання, пов'язаних з упровадженням ІПТ, застосовуваних у навчальних закладах провідних країн-членів НАТО;

- організаційне – забезпечення, що містить ресурси організаційної структури

управління та передбачає гнучкість управлінської системи ВВНЗ, швидкість проходження управлінських впливів щодо впровадження ІПТ, а також поетапне введення в навчальний процес спеціалізованої документації за стандартами НАТО;

– інформаційне – забезпечення, що передбачає доступність інформації щодо впровадження ІПТ і методик, застосовуваних у військових навчальних закладах провідних країн-членів НАТО, в освітній процес ВВНЗ, можливість її розширення та збільшення достовірності, а також забезпечення інформаційної та комп'ютерної безпеки;

– навчально-технічне – забезпечення, що передбачає наявність технічних засобів навчання, до яких належать різноманітні мультимедійні дошки, фліп-чарти зі змінними блокнотами, кодоскопи, відеозасоби (відеокамери, відеопрогравачі та телевізори), комп'ютери та програмне забезпечення, модераторні валізи, аудіозасоби;

– навчально-методичне – забезпечення, що розробляється у ВВНЗ і ВНП ВНЗ на основі наявності вищеперелічених видів забезпечення впровадження ІПТ і методик, застосовуваних у військових навчальних закладах провідних країн-членів НАТО, у межах підсистем організації та реалізації процесу впровадження ІПТ.

Функціональний підхід до забезпечення впровадження ІПТ у ВВНЗ передбачає використання таких методів і навчальних систем, які забезпечать вирішення багатьох завдань (виконання багатьох функцій) щодо вдосконалення освітнього процесу ВВНЗ відповідно до методик НАТО.

Наприклад, удосконалення тактичних занять із курсантами (слухачами) командного фаху треба планувати й проводити з використанням системи MILES (Multiple Integrated Laser Engagement System – Багатоцільова інтегрована бойова лазерна система) [9], яка надає можливість командирам створити сценарій реального двостороннього бойового протистояння, таким способом забезпечує навчання діям в обстановці, максимально наближеній до бойової, придбання в короткий термін практичних навичок реальної поведінки в бою, а також вироблення високих морально-бойових якостей. Отже, саме вона може розглядатися як забезпечення впровадження технології підготовки підрозділу до дій у бойових умовах за стандартами НАТО.

Підсистема контролю за впровадженням ІПТ у ВВНЗ будується на засадах поданих вище універсальних підходів, а також підходів із позицій розвитку лідерства за алгоритмом, що відповідає етапам під-

готовки майбутніх військових фахівців, і з позицій розвитку готовності викладачів до впровадження ІПТ та контролю результатів і має за мету моніторинг ефективності використання ІПТ (на макрорівні військовоосвітнього простору – за встановленими стейкхолдерами критеріями сформованості підсистем J-структури; на мезорівні – за досягнутими результатами щодо якості підготовки майбутніх військових фахівців).

Результати навчання визначаються за індикативними показниками – атестацією курсантів, якість підготовки яких встановлюється за шкалою оцінювання ECTS, а загальна якість підготовки визначається за формулою:

$$(A + B + C) / (D + E) > 1,$$

де А, В, С, Д, Е – кількість курсантів, які отримали відповідно оцінку А, В, С, Д, Е.

Крім того, відстрочений контроль результатів навчання проводиться за аналізом відгуків на випускників ВВНЗ із військових кадрових центрів за родами військ, якість підготовки яких встановлюється за прийнятою шкалою оцінювання (оцінки «відмінно», «добре», «задовільно»), а загальна якість підготовки військових фахівців визначається за формулою:

$$(a + b) / c > 1,$$

де а, в, с – кількість військових фахівців, які отримали відповідно оцінку «відмінно»; «добре»; «задовільно».

Практичне використання цієї моделі щодо впровадження деяких ІПТ і методик, зокрема імітаційної технології MILES, методики навчання дорослих Девіда Колба та інших, а також алгоритмів розвитку лідерства, аналогічних застосовуваним у навчальних закладах провідних країн-членів НАТО, підтвердило її ефективність за отриманими індикативними показниками.

Висновки з проведеного дослідження. Розроблена теоретична модель впровадження в навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів інноваційних педагогічних технологій і методик уможливорює їх адаптацію та сумісність з особливостями організації освітньої діяльності в навчальних закладах провідних країн-членів НАТО. Подальшу роботу доцільно проводити в напрямі поглибленого дослідження всіх складових підсистем цієї моделі та поширення її практичного використання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 р. «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента

- та України від 6 червня 2016 р. № 240/2016. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>.
2. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / І.М. Богданова, О.С. Цокур та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. Одеса, 2002. 344 с.
3. Гаджинский А.М. Логистика: учебник. М.: Изд.-торг. Корпорация «Дашков и К», 2005. 432 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
5. Полторац анонсує створення «j-структури» в Міноборони за прикладом військ НАТО. URL: <https://www.5.ua/polityka/poltorak-anonsue-stvorennia-jstruktury-v-minoborony-za-prykladom-viisk-nato-117975.html> (дата звернення: 23.06.2016).
6. Концепція підготовки Збройних сил України: наказ Міністра оборони України від 22 лютого 2016 р. № 95. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/02/concept-of-the-armed-forces-of-ukraine.html> (дата звернення: 29.02.2016).
7. Крикавський Є.В., Гринів Н.Т., Таранський І.П. Логістика та розвиток організацій. Львів: Держ. ун-т «Львівська політехніка», 1999. 148 с.
8. Педагогічна (освітня) логістика. URL: <http://logistics.cdtu.edu.ua/index.php/2013-05-13-17-19-45/2013-05-13-22-35-18/2013-05-13-22-44-42>.
9. Система MILES-2000. URL: <http://sim.nuou.org.ua/index.php/ua/programi-programni-kompleksi/miles-2000>.

УДК 378.011.3-051:339.138

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ МАРКЕТИНГУ

Гоголь І.О., викладач
кафедри права та сучасних європейських мов
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена обґрунтуванню та визначенню критеріїв сформованості культури професійного спілкування майбутніх маркетологів. У статті розглянуто сутність поняття «критерій» як об'єктивної ознаки, за допомогою якої здійснюється оцінка досліджуваного явища; визначено вимоги до вибору критеріїв оцінки цього явища.

З огляду на сутність поняття «культура професійного спілкування», його змістове наповнення було виділено відповідні критерії та показники, які дають змогу визначити сформованість компонентів культури професійного спілкування майбутнього фахівця з маркетингу. Такими критеріями визначено когнитивний, особистісно-мотиваційний, професійно-комунікативний.

Ключові слова: культура професійного спілкування, критерій, показник, маркетинг, фахівці з маркетингу.

Статья посвящена обоснованию и определению критериев сформированности культуры профессионального общения будущих маркетологов. В статье рассмотрено сущность понятия «критерий» как объективного признака, с помощью которого осуществляется оценка исследуемого явления; определены требования к выбору критериев оценки данного явления.

Учитывая сущность понятия «культура профессионального общения», его содержательное наполнение было выделено соответствующие критерии и показатели, которые позволяют определить сформированность компонентов культуры профессионального общения будущего специалиста по маркетингу. Такими критериями определены когнитивный, личностно-мотивационный, профессионально-коммуникативный.

Ключевые слова: культура профессионального общения, критерий, показатель, маркетинг, специалисты по маркетингу.

Gogol I.O. CRITERIA AND INDICATORS OF THE FORMATION OF A CULTURE OF PROFESSIONAL COMMUNICATION OF FUTURE MARKETING SPECIALISTS

The article is devoted to the substantiation and determination of the criteria for the formation of a culture of professional communication of future marketers. In the article the essence of the concept of “criterion” as an objective sign, by means of which the estimation of the investigated phenomenon is carried out; requirements for selecting criteria for evaluating this phenomenon are determined.

Taking into account the essence of the notion “culture of professional communication”, its content content has been allocated relevant criteria and indicators that allow determining the formation of components of the culture of professional communication of the future marketing specialist. Such criteria are cognitive, personal-motivational, and professional-communicative.

Key words: culture of professional communication, criterion, indicator, marketing, marketing specialists.